

Razumevanje koncepta socialne vključenosti v kontekstu demografskih razmer v Mestni občini Ljubljana ter nacionalnih in evropskih primerjalnih študij

Understanding the concept of social inclusion in the context of demographic conditions in the City of Ljubljana and national and European comparative studies

doc. dr. Nikolaj Lipič, Gerontološko društvo Slovenije

Vilko Kolbl, mag., Gerontološko društvo Slovenije

Miranda Vrh, univ. dipl. soc. del., Gerontološko društvo Slovenije

POVZETEK

V drugi polovici leta 2020 je v Mestni občini Ljubljana (MOL) živel 14 % vsega slovenskega prebivalstva. Ljubljana ima v letu 2019 oziroma 2020 nižji delež prebivalcev, starih 65 let in več, nižjo povprečno starost njenih prebivalcev in nižji koeficient starostne odvisnosti starih v primerjavi s slovenskim povprečjem. MOL ima v istem obdobju višji naravni prirast na 1000 prebivalcev in boljšo izobrazbeno strukturo prebivalcev glede na slovensko povprečje. Vrednost indeksa staranja in struktura prebivalcev glede statusa aktivnosti sta v tem obdobju v MOL primerljiva s slovenskim povprečjem.

V primerjalni študiji prejemkov za socialno izključenost na prebivalca držav EU-27 za leto 2018 ugotavljamo, da je deset evropskih držav nad in sedemnajst držav pod evropskih povprečjem. Slovenija se v tej študiji uvršča pod evropsko povprečje.

V Sloveniji je v obdobju 2005-2019 najvišja stopnja tveganja socialne izključenosti pri ženskah, starih 65 let in več. Stopnja tveganja socialne izključenosti je bila v letu 2019 najnižja v Gorenjski in Osrednjeslovenski ter najvišja v Zasavski in Koroški statistični regiji.

Ključne besede: socialna vključenost, Mestna občina Ljubljana, Slovenija, EU, demografija.

SUMMARY

In the second half of 2020, 14% of the total Slovenian population lived in the City of Ljubljana (MOL). In 2019 and 2020, Ljubljana has a lower share of the population aged 65 and over, a lower average age of its inhabitants and a lower coefficient of age dependence of the elderly compared to the Slovenian average. Compared to the Slovenian average in the same period, the City of Ljubljana has a higher natural increase per 1000 inhabitants and a better educational

structure of the population. The values of the aging index and the structure of the population in terms of activity status in this period in the City of Ljubljana are comparable to the Slovenian average.

In a comparative study of social exclusion benefits per capita in the EU-27 for 2018, we find that ten European countries are above and seventeen countries below the European average. Slovenia ranks below the European average.

In the period 2005-2019, Slovenia has the highest level of risk of social exclusion for women aged 65 and over. The level of risk of social exclusion in 2019 was the lowest in Gorenjska and Osrednjeslovenska and the highest in the Zasavska and Koroška statistical regions.

Key words: social inclusion, City of Ljubljana, Slovenia, EU, demography.

Uvod

Aktualna zdravstvena kriza je zaradi novega koronavirusa v zadnjem letu generirala val številnih družbenih sprememb globalnih razsežnosti, ki so izrazito determinirale življenje posameznika, družin in skupnosti. Izhodišče vsega so bili najrazličnejši ukrepi za zajezitev širjenja novega koronavirusa na vseh ravneh družbenega življenja: od individualne oziroma družinske perspektive, do skupnostne ravni, katere razsežnosti so bile lokalne, regionalne, nacionalne in širše mednarodne. Doživeli smo paradigmatični prelom v razumevanju nove življenjske in družbene stvarnosti z uporabo zaščitnih mask in drugih zaščitnih sredstev, z omejevanjem vseh fizičnih oblik potencialno »rizičnih« kontaktov, z novim konceptom »dela od doma«, z zaprtjem regionalnih in nacionalnih meja, z omejitvami, ki veljajo v času nočne policijske ure, z zaustavitvijo javnega življenja (lockdown), ipd.

V tem obdobju sta ob podpori vlade tok družbenega dogajanja v slovenskem prostoru uravnavali medicinsko-zdravstvena stroka s strokovnimi stališči in policija z vsemi vrstami nadzorov. Stališča drugih strok in znanosti – tudi s področja razumevanja socialnih dimenzij kakovosti življenja – so bila pogosto povsem preslišana, četudi so bila podprta z utemeljenimi argumenti in raziskovalnimi spoznanji. V perspektivi posameznika, družine in različnih ranljivih družbenih skupin se v tem času še posebej identificirajo pojavi zdrsa v revščino, družinskega nasilja, brezposelnosti, neenake zdravstvene in druge obravnave, povečane umrljivosti zaradi posledic novega koronavirusa, porast različnih oblik zasvojenosti, povečanega tveganja za socialno izključenost ipd.. Izpostavljamo le nekaj aktualnih socialnih problematik, s katerimi se soočajo vse generacije. Stara populacija je prav gotovo najbolj zaznamovana s povečanjem tveganja za socialno izključenost, saj so ukrepi za zajezitev širjenja novega koronavirusa prav zaradi njihove zdravstvene krhkosti najbolj vplivali na kakovost

njihovega življenja. Pri tem ne smemo spregledati tudi nizke IKT pismenosti starih, ki je še dodatno poglobila socialno izključenost.

Evropska unija si v okviru različnih strateških dokumentov prizadeva za izboljšanje socialne vključenosti v okviru trajnostnega razvoja. V središču strategije Evropa 2020 je ekonomska, socialna in ozemeljska kohezija (Evropska komisija 2010, 23), ki jo je mogoče doseči s petimi vodilnimi splošnimi cilji in sicer na področju socialne vključenosti, zaposlovanja, raziskav, razvoja in inovacij, podnebnih sprememb in izobraževanja (Atkinson idr. 2017, 50). Tudi strateški dokument Spremenimo svet: agenda za trajnostni razvoj do leta 2030 (Združeni narodi 2015) med drugim izpostavlja nujno po odpravi revščine vseh oblik in razsežnost, zagotovitev osnovnega življenjskega standarda tudi preko sistemov socialnega varstva in da se vsem, ne glede na osebne ali druge okoliščine, omogoči celovito vključitev v družbeno življenje.

In na kaj opozarjajo slovenski strateški dokumenti? Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020 (MDDSZ 2013, 3) opredeljuje tri ključne cilje razvoja socialnega varstva, kjer se pri prvem cilju osredotoča na zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti socialno ogroženih in ranljivih skupin prebivalstva. Resolucija zaradi spremenjenih demografskih razmer v socialnem in zdravstvenem sistemu še posebej izpostavlja problematiko starih, ki se pogosto soočajo z nizkimi prihodki (pokojninami), zaradi česar je visoka stopnja tveganja revščine in pogosto slaba njihova socialna vključenost.

Strategija dolgožive družbe (UMAR 2017), ki je zasnovana na konceptu aktivnega staranja, pomen vključenosti v družbo za odzivanje na potrebe dolgožive družbe opredeljuje v okviru tretjega stebra, kjer kot relevantne dejavnike izpostavlja medgeneracijsko sodelovanje, prostovoljstvo, uporabo IKT za komunikacijo, preprečevanje diskriminacije in nasilja v družbi ter politično udejstvovanje. Strategija razvoja Slovenije 2030 (Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2017), ki v središče postavlja kakovost življenja za vse, se v tretjem cilju (izmed vseh dvanajstih) osredotoča na dostojno življenje za vse, ob upoštevanju kazalnikov stopnje tveganja socialne izključenosti, neenake porazdelitve dohodka in izkušnje diskriminacije. Strategija razvoja Slovenije 2030 (Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2017, 13) nadalje ugotavlja, da sta se v letu 2015 zmanjšali stopnji tveganja socialne izključenosti in revščine, ki sta višji kot ob začetku krize, vendar nižji od povprečja EU. Stopnja tveganja socialne izključenosti je v letu 2016 za Slovenijo znašala 18,4 %, evropsko povprečje pa 23,7 % (Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2017, 21).

Izhajajoč iz teh spoznaj se raziskovalni problem v prispevku osredotoča na identifikacijo demografskih trendov v Mestni občini Ljubljana (v nadaljevanju MOL), ki pogosto nakazujejo tudi trende na področju socialne vključenosti. Zato smo v prvem delu predstavili ključne demografske kazalnike za razumevanje socialno gerontološke podobe MOL, v drugem delu pa smo na osnovi sekundarnih kvantitativnih podatkov predstavili gibanje prejemkov za socialno izključenost v evropskem okviru in stopnjo tveganja socialne izključenosti v slovenskem prostoru.

Namen in cilj

Namen raziskave predstaviti demografsko sliko MOL in razsežnosti socialne izključenosti v nacionalnem in evropskem kontekstu. V raziskavi smo si zastavili in realizirali tri cilje. Prvi cilj raziskave je bil proučiti izbrane demografske kazalnike za MOL, ki predstavijo generacijsko sliko in njihove socialno demografske značilnosti. Drugi cilj je bil predstaviti gibanje prejemkov za socialno izključenost na ravni držav EU-27 v obdobju 2009-2018 in med državami EU v letu 2018. Tretji cilj raziskave je bil predstaviti gibanje stopnje tveganja socialne izključenosti v Sloveniji, v obdobju 2005-2019, in razlike v stopnji socialne izključenosti med slovenskimi statističnimi regijami v letu 2019.

Metode

V prispevku smo uporabili kvantitativni raziskovalni pristop, saj smo sekundarne podatke Statističnega urada Republike Slovenije in Eurostata zbrali, uredili in predstavili s pomočjo metod deskriptivne statistike.

Rezultati

Uvodoma predstavljamo osnovno demografsko sliko MOL v primerjavi s podatki za celotno Slovenijo v drugem polletju 2020.

Tabela 1: Število in delež prebivalcev po izbranih starostnih skupinah in spolu v Ljubljani in Sloveniji, v drugem polletju 2020

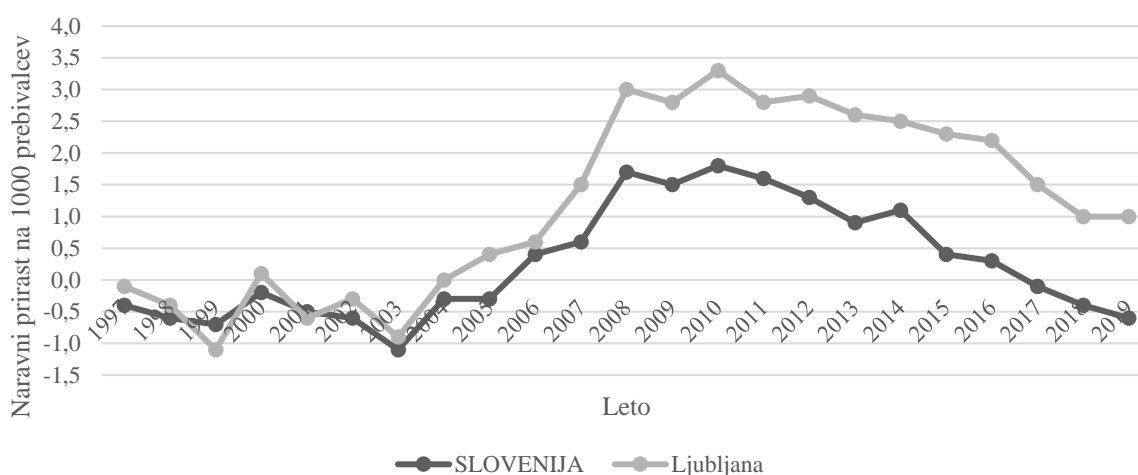
Spol	Območje	0-14 let		15-64 let		65 + let		Skupaj	
		št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
Moški	Ljubljana	21703	15,1	98305	68,6	23382	16,3	143390	13,6
	Slovenija	163071	15,5	706351	67,0	185061	17,5	1054483	100,0
Ženske	Ljubljana	20810	13,8	95567	63,4	34287	22,8	150664	14,4
	Slovenija	153586	14,7	647263	61,9	244794	23,4	1045643	100,0
	Ljubljana	42513	14,5	193872	65,9	57669	19,6	294054	14,0

Skupaj	Slovenija	316657	15,1	1353614	64,5	429855	20,5	2100126	100,0
--------	-----------	--------	------	---------	------	--------	------	---------	-------

Vir: SURS 2020c.

V Ljubljani je v drugem polletju 2020 živel 14 % vsega slovenskega prebivalstva (tabela 1). Ljubljana ima v primerjavi s Slovenijo višji delež prebivalcev, starih 15-64 let (Lj: 65,9 %; Slo: 64,5 %) ter nižja deleža prebivalcev starih 0-14 let (Lj: 14,5 %; Slo: 15,1 %) in 65 in več let (Lj: 19,6 %; Slo: 20,5 %). Skupna spolna struktura za Ljubljano pokaže, da živi 51,3 % žensk in 48,7 % moških.

Slika 1: Naravno prirast na 1000 prebivalcev v Ljubljani in Sloveniji v obdobju 1997-2019

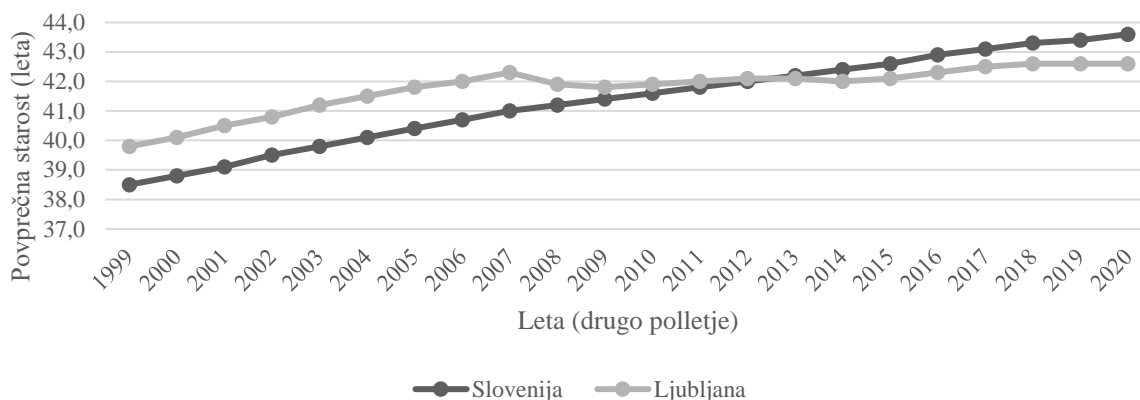

Opomba: Naravni prirast na 1000 prebivalcev je razmerje med naravnim prirastom v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 1.000.

Vir: SURS 2020d.

Gibanje naravnega prirasta na 1000 prebivalcev za Ljubljano in Slovenijo, v obdobju 1997-2019, na sliki 1, pokaže več prelomnic: do leta 2004 je bil v glavnini negativen, med leti 2004-2008 raste, leta 2009 beležimo upad, leta 2010 je bila zabeležena najvišja vrednost, po letu 2011 v glavnini počasen upad. Le v letih 1999 in 2001 je bil naravni prirast na 1000 prebivalcev v Ljubljani nižji od slovenskega povprečja.

Slika 2: Gibanje povprečne starosti prebivalcev Ljubljane in Slovenije v obdobju 1999-2020

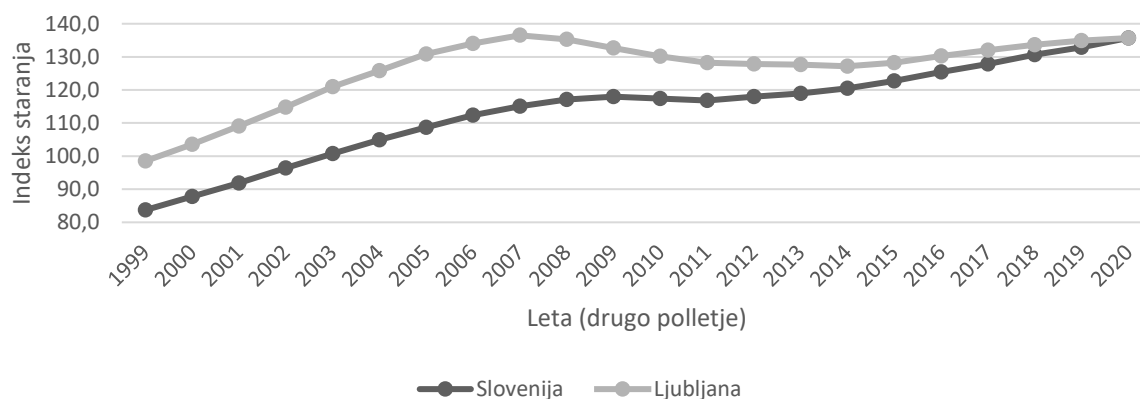

Opomba: upoštevali smo vrednosti povprečne starosti le za druga polletja izbranih let.

Vir: SURS 2020e.

Gibanje povprečne starosti prebivalcev Ljubljane in Slovenije, v obdobju 1999-2020, na sliki 2, pokaže, da je bila do leta 2012 oziroma 2013 povprečna starost prebivalcev Ljubljane višja od slovenskega povprečja, po tem letu je pod slovenskim povprečjem. V drugi polovici letu 2020 je znašala povprečna starost prebivalcev Ljubljane 42,6 let, povprečna starost Slovencev pa 43,6 let.

Slika 3: Gibanje indeksa staranja za Ljubljano in Slovenijo v obdobju 1999-2020

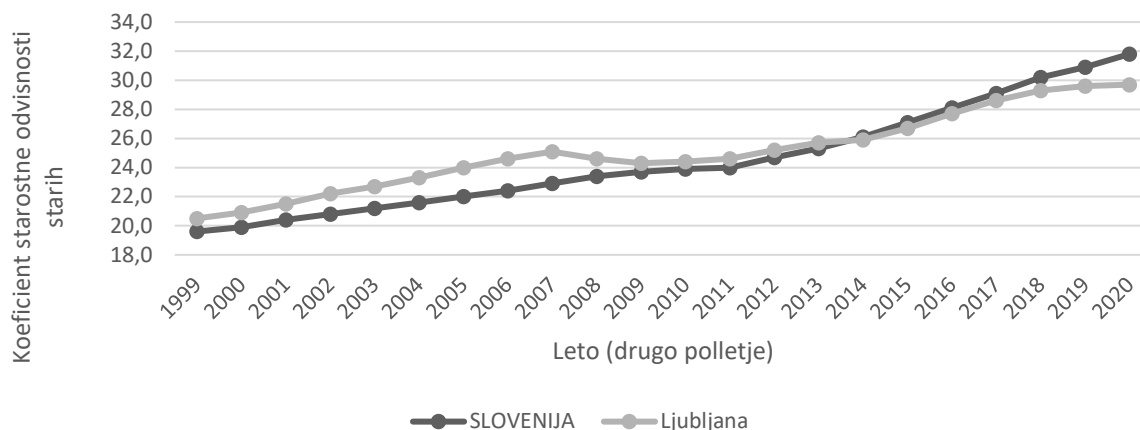

Opomba: upoštevali smo vrednosti indeksa staranja le za druga polletja izbranih let. Indeks staranja je razmerje med starim [stari 65 let ali več] in mladim prebivalstvom [stari od 0 do 14 let], pomnoženo s 100.

Vir: SURS 2020e.

V obdobju 1999-2020 je bilo razmerje med starim in mladim prebivalstvom v Ljubljani bistveno slabše od slovenskega povprečja, saj je bil indeks staranja v Ljubljani ves čas višji od slovenskega povprečja (slika 3). Izjemoma sta vrednosti indeksa staranja v letu 2020 za Ljubljano in Slovenijo, ko sta ista in znašata 135,7. To pomeni, da je bilo v državi na 100 oseb, mlajših od 15 let, 135 oseb, starih najmanj 65 let.

Slika 4: Gibanje koeficienta starostne odvisnosti starih za Ljubljano in Slovenijo v obdobju 1999-2020

Opomba: upoštevali smo vrednosti indeksa staranja le za druga polletja izbranih let. Koeficient starostne odvisnosti starih je razmerje med številom starejših [65 let ali več] in številom delovno sposobnih prebivalcev, torej prebivalcev, starih 15 do 64 let, pomnoženo s 100. Koeficient starostne odvisnosti starih pove, koliko starejših je odvisnih od 100 delovno sposobnih prebivalcev.

Vir: SURS 2020e.

Primerjava koeficienta starostne odvisnosti starih za Ljubljano in Slovenijo, v obdobju 1999-2020, na sliki 4, kaže, da je bil koeficient starostne odvisnosti starih v Ljubljani višji od slovenskega povprečja do leta 2014, po tem letu je pod slovenskim povprečjem. V letu 2020 je bilo 29 starih v Ljubljani in 31 starih v Sloveniji odvisnih od 100 delovno sposobnih prebivalcev.

Tabela 2: Struktura glede na status aktivnosti v Ljubljani in Sloveniji, v letu 2020

Status aktivnosti	Slo-skupaj		Lj-skupaj		Slo-ženske		Lj-ženske		Slo-moški		Lj-moški	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
Zaposleni	911111	51,2	127492	50,4	412461	46,3	59746	45,7	498650	56,1	67746	55,5
Brezposelni	79636	4,5	11970	4,7	39214	4,4	5510	4,2	40422	4,5	6460	5,3
Aktivni-skupaj	990747	55,7	139462	55,2	451675	50,7	65256	49,9	539072	60,7	74206	60,8
Učenci, dijaki, študenti	146487	8,2	30736	12,2	77266	8,7	17053	13,0	69221	7,8	13683	11,2
Upokojenci	532169	29,9	67946	26,9	301280	33,8	40873	31,3	230889	26,0	27073	22,2
Drugi neaktivni	110656	6,2	14686	5,8	61412	6,9	7607	5,8	49244	5,5	7079	5,8
Neaktivni-skupaj	789312	44,3	113368	44,8	439958	49,3	65533	50,1	349354	39,3	47835	39,2

Prebivalci stari 15+ let-skupaj	1780059	100	252830	100	891633	100	130789	100	888426	100	122041	100
---------------------------------------	---------	-----	--------	-----	--------	-----	--------	-----	--------	-----	--------	-----

Vir: SURS 2021a.

Iz tabele 2 lahko ugotovimo, da je bilo v letu 2020 glede na status aktivnosti v Ljubljani skupaj 55,2 % aktivnih (od tega 50,4 % zaposlenih in 4,7 % brezposelnih) in skupaj 44,8 % neaktivnih (26,9 % učencev, dijakov in študentov, 26,9 % upokoencev in 5,8 % drugih neaktivnih). To stanje je povsem primerljivo s slovenskim povprečjem, razen da je delež upokoencev v Ljubljani pod slovenskim povprečjem. Tudi status aktivnosti glede na spol je v Ljubljani primerljiva s slovenskim povprečjem.

Tabela 3: Izobrazbena struktura v Ljubljani in Sloveniji, v letu 2020

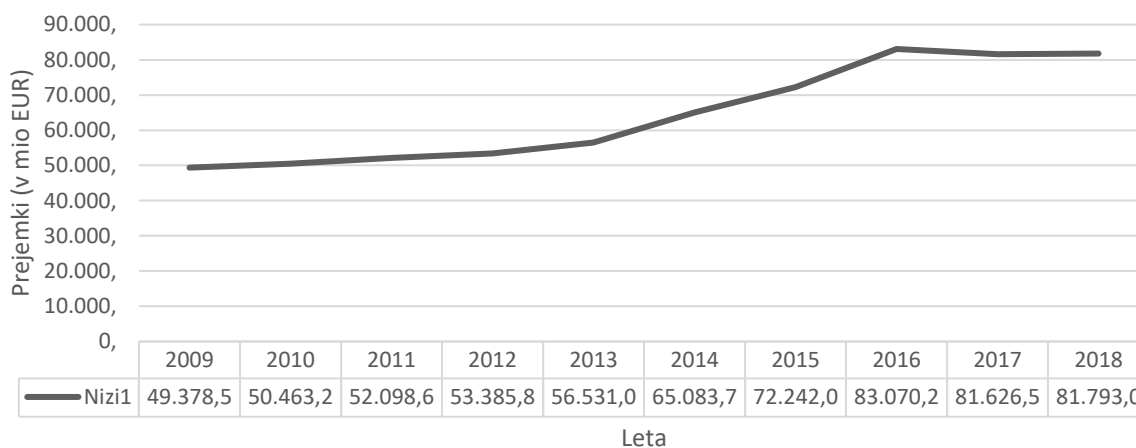
Izobrazba	Slo-skupaj		Lj-skupaj		Slo-ženske		Lj-ženske		Slo-moški		Lj-moški	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
Brez izobrazbe, nepopolna OŠ	50607	2,8	3730	1,5	30799	3,5	2358	1,8	19808	2,2	1372	1,1
OŠ	352963	19,8	38567	15,3	207732	23,3	22450	17,2	145231	16,3	16117	13,2
Nižja in srednja poklicna	402988	22,6	39857	15,8	140020	15,7	13692	10,5	262968	29,6	26165	21,4
Srednja strokovna, srednja splošna	537612	30,2	80323	31,8	258216	29,0	40567	31,0	279396	31,4	39756	32,6
Visokošolska 1. stopnje	205043	11,5	32337	12,8	119614	13,4	18740	14,3	85429	9,6	13597	11,1
Visokošolska 2. stopnje	193449	10,9	45241	17,9	116065	13,0	26420	20,2	77384	8,7	18821	15,4
Visokošolska 3. stopnje	37397	2,1	12775	5,1	19187	2,2	6562	5,0	18210	2,0	6213	5,1
Skupaj	1780059	100	252830	100	891633	100	130789	100	888426	100	122041	100

Vir: SURS 2021b.

Primerjava izobrazbene strukture v Sloveniji in Ljubljani, v letu 2020, v tabeli 3, kaže, da je v Sloveniji višji delež prebivalcev brez izobrazbe oziroma z nepopolno osnovno šolo (Slo: 2,8 %;

Lj: 1,5 %), z dokončano osnovno šolo (Slo: 19,8 %; Lj: 15,3 %) ter nižjo in srednjo poklicno šolo (Slo: 22,6 %; Lj: 15,8 %). V Ljubljani je primerjalno s slovenskim povprečjem višji delež prebivalcev s srednjo strokovno oziroma srednjo splošno šolo (Slo: 30,2 %; Lj: 31,8 %), z visokošolsko 1. stopnjo izobrazbe (Slo: 11,5 %; Lj: 12,8 %), visokošolsko 2. stopnjo izobrazbe (Slo: 10,9 %; Lj: 17,9 %) in visokošolsko 3. stopnjo izobrazbe (Slo: 2,1 %; Lj: 5,1 %). Iste ugotovitve v izobrazbeni strukturi med Ljubljano in Slovenijo v letu 2020 vidimo tudi med spoloma.

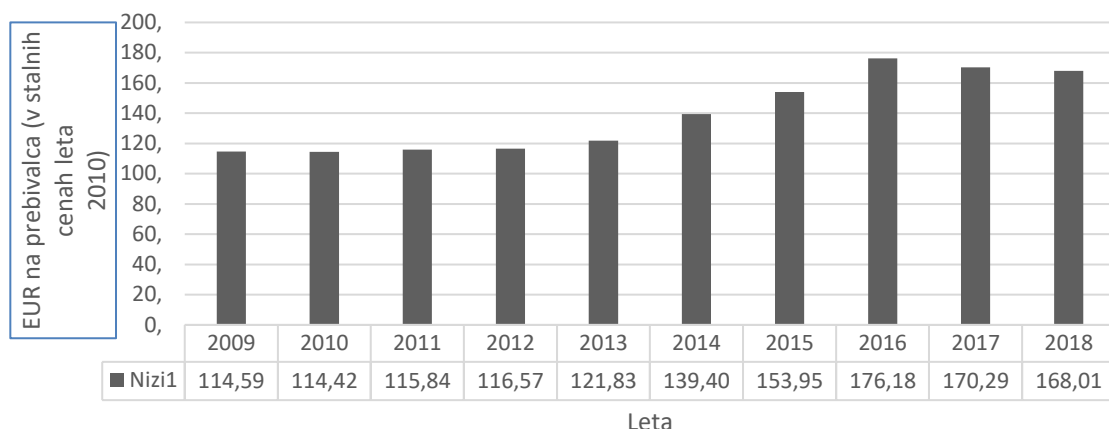
Slika 5: Prejemki za socialno izključenost (v mio EUR) skupaj za 27 držav EU, za obdobje 2009-2018

Vir: Eurostat 2021.

Primerjalna študija prejemkov za socialno izključenost skupaj za 27 držav EU (slika 5), za obdobje 2009-2018, kaže, da so se prejemki za socialno izključenost od leta 2009 do 2016 konstantno povečevali, po tem letu upadejo v letu 2017 in v letu 2018 se ponovno nekoliko povečajo. V celotnem preučevanem obdobju so bili najnižji prejemki za socialno izključenost v letu 2009 in najvišji v letu 2016.

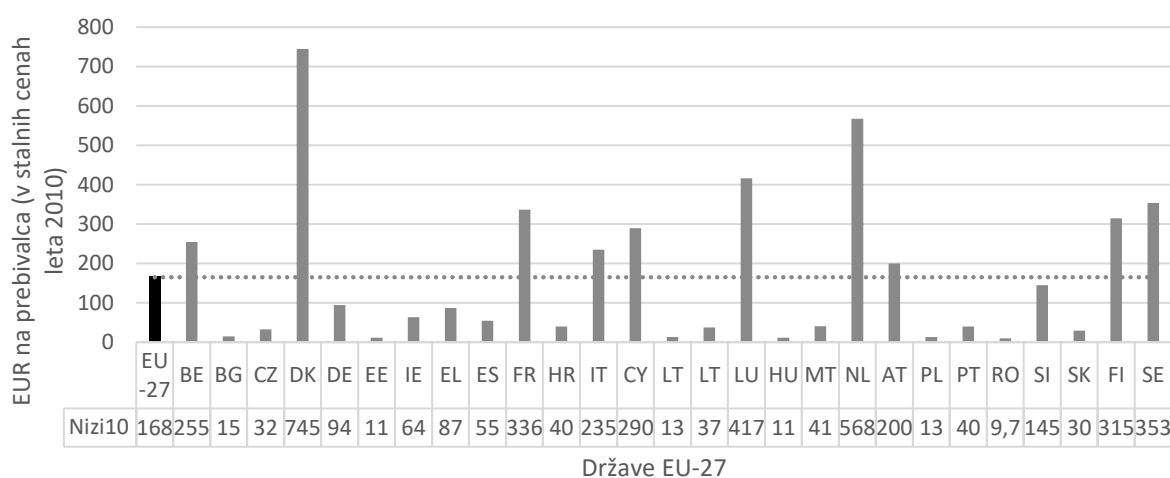
Slika 6: Prejemki za socialno izključenost na prebivalca EU-27 (v EUR), za obdobje 2009-2018

Vir: Eurostat 2021.

Prejemki za socialno izključenost na prebivalca 27 držav EU so od leta 2009 do 2016 naraščali, po tem letu pa beležimo upad med letoma 2017 in 2018 (slika 6).

Slika 7: Prejemki za socialno izključenost na prebivalca po državah EU-27 (v EUR), v letu 2018

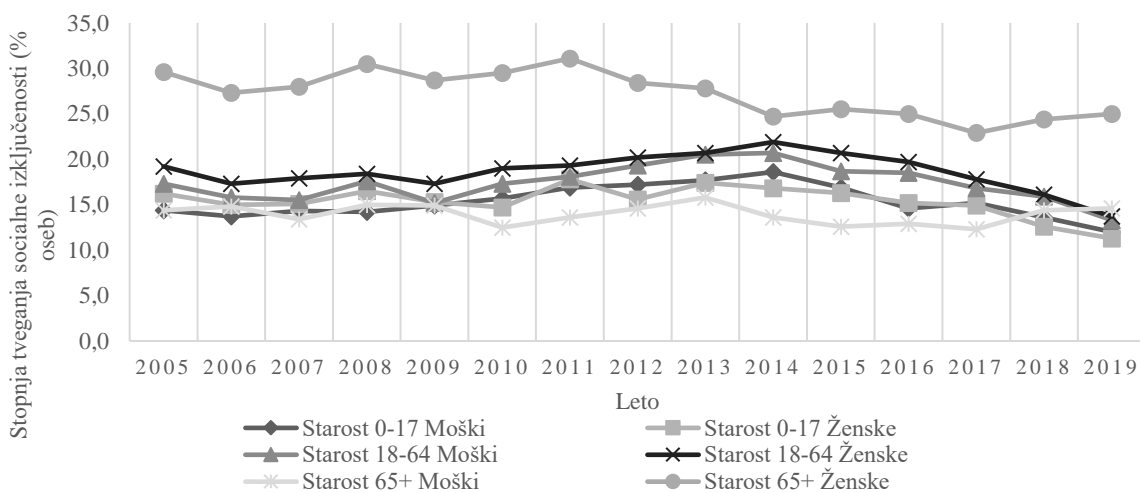

Vir: Eurostat 2021.

Evropsko povprečje prejemkov za socialno izključenost na prebivalca po državah EU-27, v letu 2018, znaša 168,01 EUR (slika 7). V desetih državah EU-27 so prejemki za socialno izključenost na prebivalca nad evropskim povprečjem, v preostalih sedemnajstih državah, med drugim tudi v Sloveniji (145,02 EUR) pa pod evropskim povprečjem. Najvišji prejemek za socialno izključenost na prebivalca so v letu 2018 zabeležili na Danskem (744,87 EUR), najnižji pa v Romuniji (9,72 EUR).

Za razumevanje obsega raziskovalnega problema v Sloveniji predstavljamo tudi stopnjo tveganja socialne izključenosti v Sloveniji, v obdobju 2005-2019. Statistični urad Republike Slovenije (2020) opredeljuje stopnja tveganja socialne izključenosti kot odstotek oseb, ki živijo pod pragom tveganja revščine ali so resno materialno prikrajšane ali živijo v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo.

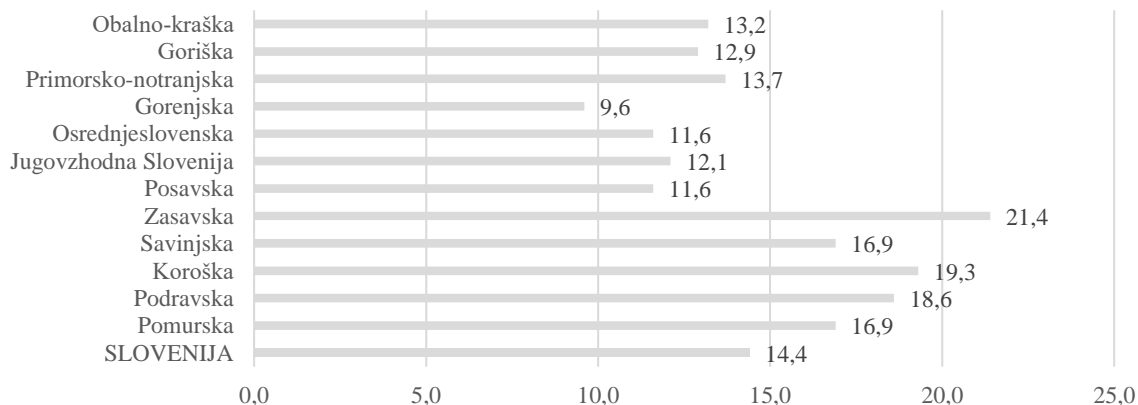
Slika 8: Stopnja tveganja socialne izključenosti (% oseb) v Sloveniji, v obdobju 2005-2019

Vir: SURS 2020a.

Stopnja tveganja socialne izključenosti je v celotnem proučevanem obdobju 2005-2019, v Sloveniji, najvišja pri ženskah, starih 65 let in več, sledijo ženske, stare 18-64 let (slika 8). V zadnjih treh letih (2017-2019) stopnja tveganja socialne izključenosti raste pri ženskah, starih 65 let in več, in pri moških, starih 0-17 let.

Slika 9: Stopnja tveganja socialne izključenosti (% oseb) po statističnih regijah in v Sloveniji, leta 2019

Vir: SURS 2020b.

Stopnja tveganja socialne izključenosti je po statističnih regijah glede na slovensko povprečje v letu 2019 višja v Zasavski, Savinjski, Koroški, Podravski in Pomurski statistični regiji (slika 9). Ugotavljamo, da gre za statistične regije iz Vzhodne kohezijske regije.

Zaključek

Demografska analiza pokaže, da je v letu 2020 v Ljubljani živel približno sedmina vsega slovenskega prebivalstva. Primerjalno s slovenskim povprečjem ima Ljubljana višji delež prebivalcev srednje generacije (starih 15-64 let) ter nižji delež prebivalcev mlade (starih 0-14 let) in stare generacije (stare 65 in več let). V Ljubljani živi več žensk kot moških. Naravni prirast na 1000 prebivalcev za Ljubljano je bil v letu 2019 nad slovenskim povprečjem. V drugi polovici letu 2020 je znašala povprečna starost prebivalcev Ljubljane 42,6 let, povprečna starost Slovencev pa 43,6 let. V letu 2020 je bil indeks staranja za Ljubljano in Slovenijo enak in znašal 135,7, kar pomeni, da je bilo tako v Ljubljani, kot v Sloveniji, na 100 oseb, mlajših od 15 let, 135 oseb, starih najmanj 65 let. V letu 2020 je bilo 29 starih v Ljubljani in 31 starih v Sloveniji odvisnih od 100 delovno sposobnih prebivalcev. Struktura prebivalcev Ljubljane glede na status aktivnosti kaže, da je skupaj 55,2 % aktivnih (od tega 50,4 % zaposlenih in 4,7 % brezposelnih) in skupaj 44,8 % neaktivnih (26,9 % učencev, dijakov in študentov, 26,9 % upokoencev in 5,8 % drugih neaktivnih). Izobrazbena struktura za leto 2020 kaže, da ima Ljubljana primerjalno s slovenskim povprečjem nižji delež prebivalcev brez izobrazbe oziroma z nepopolno osnovno šolo, z dokončano osnovno in nižjo in srednjo poklicno šolo ter višji delež prebivalcev s srednjo strokovno oziroma srednjo splošno šolo in visokošolsko 1., 2., in 3. stopnjo izobrazbe.

V obdobju 2009-2018 so prejemki za socialno izključenost skupaj za 27 držav EU do leta naraščali, v letu 2017 upadejo in se v letu 2018 ponovno povečajo. Prejemki za socialno izključenost na prebivalca 27 držav EU so od leta 2009 do 2016 naraščali, po tem letu pa beležimo upad med letoma 2017 in 2018. Evropsko povprečje prejemkov za socialno izključenost na prebivalca po državah EU-27, v letu 2018, znaša 168,01 EUR. V desetih državah EU-27 so bili v letu 2018v prejemki za socialno izključenost na prebivalca nad evropskim povprečjem, v preostalih sedemnajstih državah, med drugim tudi v Sloveniji pa pod evropskim povprečjem.

V obdobju 2005-2019 je bila v Sloveniji stopnja tveganja socialne izključenosti najvišja pri ženskah iz stare generacije, sledijo ženske iz srednje generacije. V zadnjih treh letih stopnja tveganja socialne izključenosti raste pri ženskah iz stare in pri moških iz mlade generacije.

Literatura

1. Atkinson, Anthony B., Anne-Catherine Guio in Eric Marlier. 2017. *Monitoring social inclusion in Europe*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Dostopno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/8031566/KS-05-14-075-EN-N.pdf/c3a33007-6cf2-4d86-9b9e-d39fd3e5420c?t=1495095453000> (10. maj 2021).
2. Eurostat. 2021. *Tables by benefits - social exclusion n.e.c. function*. Luxembourg: European Commission, Eurostat.
3. Evropska komisija. 2010. Evropa 2020. *Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast*. Bruselj: Evropska komisija. Dostopno na: https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_SL_ACT_part1_v1.pdf (10. maj 2021).
4. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti [MDDSZ]. 2013. Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020. Ur. l. RS, št. 39/13. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NACP68> (10. maj 2021).
5. Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. 2017. *Strategija razvoja Slovenije 2030*. Ljubljana: Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko.
6. Statistični urad Republike Slovenije [SURS]. 2020a. *Stopnja tveganja socialne izključenosti po: meritve, starostne skupine, spol, leto*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
7. Statistični urad Republike Slovenije [SURS]. 2020b. *Stopnja tveganja socialne izključenosti po: meritve, statistična regija, leto*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
8. Statistični urad Republike Slovenije [SURS]. 2020c. *Prebivalstvo po: spol, občine, polletje, starost*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
9. Statistični urad Republike Slovenije [SURS]. 2020d. *Naravno gibanje prebivalstva po: občine, leto, meritve*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

10. Statistični urad Republike Slovenije [SURs]. 2020e. *Prebivalstvo - izbrani kazalniki po: občine, polletje, spol, kazalnik*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
11. Statistični urad Republike Slovenije [SURs]. 2021a. *Prebivalstvo po: občine, leto, status aktivnosti, spol*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
12. Statistični urad Republike Slovenije [SURs]. 2021b. *Prebivalstvo, staro 15 ali več let po: spol, občine, leto, izobrazba*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
13. Urad za makroekonomske analize in razvoj [UMAR]. 2017. *Strategija dolgožive družbe*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Urad za makroekonomske analize in razvoj.
14. Združeni narodi. 2015. *Spremenimo svet: agenda za trajnostni razvoj do leta 2030*. New York: Združeni narodi.